

Geschiedenis voor álle vmbo-leerlingen

Geschiedenis is in de bovenbouw van het vmbo op basis- en kaderniveau geen verplicht vak. Volkomen onterecht, vindt Jikkemien Kuypers. Juist deze leerlingen hebben baat bij dit vak, omdat het hun inzicht biedt in onze maatschappij.

Jikkemien Kuypers is docent geschiedenis op het Atlas College in Hoorn en lid van de vmbo-commissie van de VGN.

Mevrouw? Dat ze nu de ongevaccineerden vergelijken met de Joden, dat kan toch niet?! Weten die mensen dan niet wat er met de Joden is gebeurd? Dit merkte een leerling uit kader 4 op in mijn les. Doordat hij kennis heeft van de periode van de Jodenvervolging wil hij deze vergelijking niet maken. Of we het eens zijn met zijn mening is van een andere orde, maar hij denkt na en verbindt het verleden met het heden. Hij kan de situatie dus bekijken met historisch besef. Daarom is het vak geschiedenis van grote waarde voor vmbo-leerlingen op basis- en kaderniveau en zou het op meer scholen een examenvak moeten zijn.

Vaak genoeg komen leerlingen mijn klas binnen met een behoorlijk zwart-witbeeld van de wereld. Dat is eigen aan pubers, maar heeft ook te maken met wat er aangeboden wordt binnen het gezin en op de basisschool en het voortgezet onderwijs. Het is belangrijk dat leerlingen de nodige voorkennis krijgen om zich te kunnen mengen in discussies die zich in onze maatschappij afspelen. Het gaat bijvoorbeeld om onderwerpen als het coronabeleid, vaccineren, het gebruik van 1, 2 of

3G, lhbtqia+, de grondwet, stemmen, slavernij, inclusie en discriminatie. Veel mensen hebben hier een wat ongenueanceerde mening over en gebruiken daarbij vergelijkingen met het verleden die voor anderen niet kunnen.

Het vak geschiedenis zorgt ervoor dat leerlingen meer van de huidige maatschappij begrijpen en geeft ze de handvatten om een genuanceerde reactie te geven in de toekomst. De kennis die leerlingen verkrijgen bij geschiedenis maakt dat bijvoorbeeld stemmen wel als waardevol wordt gezien, omdat ze weten dat bepaalde groepen daar hard voor gestreden hebben en dat het niet vanzelfsprekend is om vrijheid van meningsuiting te hebben. Leerlingen zijn oprecht verbaasd als ze het principe van een totalitaire staat echt gaan begrijpen of eindelijk snappen wat grondrechten zijn en wat dat inhoudt voor hen als inwoners van Nederland.

Extra vak

De meeste leerlingen binnen kader en basis hebben niet de kans om zich te verdiepen in het vak geschiedenis, omdat het simpelweg niet wordt aangeboden in de bovenbouw. Als ze het wel kunnen kiezen, is het vaak een extra vak dat niet meetelt voor het examen. Alle leerlingen krijgen het vak alleen de eerste twee jaar aangeboden, want dat is verplicht, maar dan vaak als het vak mens en maatschappij. Scholen trekken daar weinig uren voor uit. In het vmbo zijn het vaak twee lesuren van 45 minuten en daar zit dus aardrijkskunde, economie én geschiedenis in. Je begrijpt dat dit geen succesnummer is.

‘Het omgekeerde is waar: leerlingen hebben geschiedenis wel nodig, om mee te kunnen praten en denken over de maatschappij waarin zij leven’

De redenen van vmbo-scholen om het vak geschiedenis niet aan te bieden in de bovenbouw zijn de volgende: leerlingen hebben het niet nodig voor het mbo, het past niet binnen een profiel, het is een te talig en te moeilijk vak voor deze leerlingen en weinig leerlingen zullen het kiezen, omdat ze er geen interesse in hebben, waardoor het te duur wordt. Het omgekeerde is waar: ze hebben het wel nodig, om mee te kunnen praten en denken over de maatschappij waarin zij leven. Zij zullen zich volwaardig lid voelen van die gemeenschap als hun die basiskennis niet wordt onthouden.

Zelfvertrouwen opbouwen

Heel veel basis- en kaderleerlingen vinden het vak interessant en leuk, en ze kunnen het ook goed! Vaak balen ze ervan dat het vak wegvalt in de bovenbouw. Dit was nou juist het vak waar ze goed in waren en waar ze zelfvertrouwen mee opbouwden. Vaak genoeg heb ik in de deur van mijn lokaal leerlingen van basis en kader gehad die graag mee wilden doen met de les van een mavoklas. Ze waren verbolgen dat ze het niet konden kiezen, en terecht. Binnen mijn school heb ik uiteindelijk de strijd gewonnen en draait het vak in de bovenbouw van kader. Voor de

basisleerlingen is de strijd nog in volle gang. Natuurlijk is het een talig en soms ingewikkeld vak, waardoor je als docent veel vak- en didactische kennis nodig hebt, maar de inzichten die het leerlingen geeft zijn zo waardevol. We moeten deze leerlingen vooral niet onderschatten. Helaas gebeurt dat wel. Deze leerlingen kunnen een hoop, zolang de verwachting hoog is en je kwaliteit van ze eist. Ze worden ook gelukkig van het leveren van goed werk en het kunnen onderbouwen van hun mening. Het is wel zo dat steeds meer basis- en kaderleerlingen geschiedenis als examenvak hebben, maar het komt in totaal slechts neer op 8 procent van het totaal. We zullen dus als basis- en kaderdocenten meer druk moeten uitoefenen om ons vak te krijgen en te behouden in de bovenbouw. Want wat is er mooier dan een leerling die de verbanden gaat zien met het verleden en daarvoor zijn eigen positie kan bepalen tegen opzichte van een onderwerp? ■

Examenjaar	Totaal BB	GS-kandidaten	Totaal KB	GS-kandidaten
2020	17.244	130	28.391	293
2021	15.391	154	27.432	447

Bron: College voor Toetsen en Examens, april 2021/DUO aantallen examenkandidaten in 2020 per schoolsoort en per vak.